

1980-2018 YILLARI ARASI TÜRKİYE'DE REKREASYON ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

¹Harun AYAR^{ABCDE}

²Mustafa Can KOÇ^{ABCDE}

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkanların Sağlanması (Funds Collection)

Özet: Bu çalışma ülkemizde rekreasyon alanında yapılan tezlerin başladığı ilk zamandan bu yana nasıl bir ivme kazandığını gözlemleyip bu alanda yapılacak olan çalışmalara ve bireylere ışık tutacağı kanaati ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmamız 1980-2018 yılları arasında Türkiye’de rekreasyon ile ilgili yapılan tezlerin yök elektronik arşiv sistemi incelenerek gerçekleştirilmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde toplam 321 yüksek lisans ve 81 doktora tezi olmak üzere toplam 402 çalışmaya rastlanmıştır. Çalışmamız verilerini elde etmek adına rekreasyon alanında hazırlanan tezlere ulaşmak amacı ile yök elektronik arşiv sistemi arama kısmına rekreasyon, boş zaman, serbest zaman ve rekreatif anahtar kelimeleri girilmiştir. Rekreasyon alanında hazırlanan tezlerin; yıllarına, üniversitelerine, konularına, ana konularına, enstitülerine, erişim durumlarına, danışman unvanına, yazım diline ve sayfa sayıları dikkate alarak değerlendirilmiştir. Bu veriler toplanırken aynı kelimelerin kullanıldığı çalışmalara dikkat edilerek iki defa kullanılmasının önüne geçilmiştir. Verilerin toplanma işlemi SPSS 24 programı kullanılmıştır. Analizlerin ilk aşamasında lisansüstü tezlerin genel durumu, yıllara göre dağılımı, üniversitelere göre dağılımı, konulara ve ana konulara göre dağılımları incelenmiştir. Sonuç olarak, Rekreasyonun 12 farklı ana tema etrafında toplanması ve 34 ayrı bölüm bu temalar etrafında tezler yürütmesi, aslında rekreasyonun çok boyutlu bir bölüm olduğunun ve birçok alanın rekreasyonu etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Rekreasyon ile ilgili yürütülecek tezlerin veya makalelerin sadece o alanında değil diğer alanlarda da yapılan çalışmalarını dikkate alması ve mümkün olduğunca ortak çalışmalar yürütülmesi rekreasyonun daha iyi anlaşılacağı ve alana önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Boş zaman, Serbest Zaman, Lisansüstü Eğitim

¹Sorumlu yazar, İstanbul Gelişim Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

²Mersin Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

THE ANALYSIS OF THE POSTGRADUATE THESES WRITTEN ON THE FIELD OF RECREATION IN TURKEY FROM 1980 TO 2018

Abstract: This study was carried out with the aim of providing an insight to individuals and future studies in this field by observing how much increase from the beginning of the dissertations about recreation in our Turkey. During this study, electronic archive system of the council of higher education was observed to find the dissertations on recreation in Turkey between the years of 1980-2018. As a result of the researches, we discovered 402 studies which are 321 of post graduate and 81 of doctorate dissertations. Key words of recreation, spare time, leisure time were searched in the search part of electronic archive system of the council of higher education to get the dissertations in the field of recreation. Dissertations on recreation were evaluated by considering their years, universities, topics, main topics, institutions, access situations, title of consultant and total pages. While these data were getting, we paid attention the studies which have the same words with others. Thus, it has been avoided to use them twice. SPSS 24 was used for data collection. At the first phase of the analysis, general situation; distribution by years, universities, topics and main topics of the post graduate dissertations were examined. In conclusion, recreation has been gathered around 12 different main themes and 34 different department has carried out dissertation around these themes. This has revealed that recreation is a multidimensional department and a lot of fields effect recreation. If the dissertations or articles about recreation not only focus on this field but also other fields and common studies are carried out as far as possible, recreation will be understood better and it will make significant contributions to the field.

Key Words: Recreation, Spare time, Leisure time, Postgraduate Education

SUMMARY

Our research was carried out from between the years 1980-2018 YOK electronic archive system of theses which are related to recreation in Turkey. As a result of the investigations, a total of 402 studies, 321 of which were masters and 81 doctoral thesis, were found. Methods: In this study the universe in Turkey between the years 1980-2018 YÖK National Thesis Center Located high in the archives relating to recreational graduate (Msc) and doctorate (PhD) constitute thesis. The scanning model was used to obtain the data. YOK has been researched using specific keywords (recreation, recreation, leisure time, free time) from the central thesis of the national thesis. The reason why more than one of the keywords is related to many areas of recreation is that the title is different words. During the screening, data related to the keywords and the thesis name, year, level, institute, writing language, access status, consultant title, university, page number, institute, science and departments were collected. While collecting these data, the use of the same words was avoided and the use of these words was avoided twice. SPSS 24 program was used to collect data. In the first stage of the analysis, general status of graduate theses, distribution by years, distribution by universities, distribution of subjects according to subjects and main topics were examined. Findings: 79.9% of graduate theses written about recreation are graduate students while 20.1% of them are at doctorate level. According to the institutes, 40.3% are social sciences, 26.6% are health sciences, 24.9% are natural sciences, and 8.2% are educational sciences. While 68.4% of the theses are accessible, 31.6% are closed to access and 93.8% are in Turkish, and 6.2% are in English. 42% of the consultants were found to be professor, 42%, and 26.6% to do, dr, 31'3% to prof. The number of pages in the range 0-100 was 27,9%, the 101-150 range was 37,3%, the range of 201-250 was 18,7%. When it is examined by years, it is seen that thesis theses have been written in this field every year since 1985. Between 2003 and 2015, 17 studies were conducted on average each year and 42 studies were conducted at the highest level in 2016 and 2017. Since the first three months of 2018 were included in the study, it was not possible to examine the theses that were and will be made. When the distribution of the universities is 10,9%, Ankara University 7%, Sakarya University, Marmara University and Istanbul University 5% with the highest

number of university thesis. In addition, the thesis on recreation in 63 different universities was written. 36,6% of the theses are related to sports, 10,9% are education and training, 10,7% are landscape architecture and 8% are in tourism. Graduate thesis is written on 35 different subjects related to recreation. When the topics of the theses made according to the search words in YÖK Thesis Center scans are examined, a total of 402 studies have been found. 59 theses were found in the search with the word 'recreation ve. 59 of these theses were related with sports, 41 of them were landscape architecture, 24 of them were tourism, 15 of them were urbanization and regional planning. 74 theses were found in the search with the word leisure, 25 of them were sports, 15 of them were in education and 14 of them were in the field of sociology. When the search was made with the word free time, 26 of them were sports and 15 of them were in the form of education and training; According to the search with the word. Recreation sport, a total of 61 studies were recorded, of which 37 were sports and 6 were the main subject of education and training. Recreation, recreation, recreation, leisure time words with 147 sports, 44 education and training, 43 landscape architecture and 32 tourism main topics were studied. According to the themes of the theses, the majority of the main themes are sport, 44 of which are education and training, 43 of them are landscape architecture, 32 of them are tourism and 27 of sociology. 40 of the theses carried out with the subject of sport constitute Social Recreation / Free Time / Leisure Evaluation habits, expectations, preferences and participation levels and and 32 of them constitute, Social / Health / Psychological Effects of Recreation / Leisure / Leisure Activities Sport. 14 of the graduate theses on education and training constitute 'Recreation / Free Time / Leisure Education / Academic Success Relationship ken while 13 of them constitute teaching Recreation / Free Time / Leisure Evaluation habits, expectations, preferences and participation levels education. 31 of the graduate theses on landscape architecture are ır Determination of Natural and Urban Recreation Areas / Assessment / Use / Potential '. It is seen that theses written in tourism are carried out in most of the main themes. 10 theses on sociology are written according to the main theme of leisure sociology. Conclusion: As a result; Recreation has gathered around 12 different main themes and 34 different chapters conducting theses around these themes, in fact, that recreation is a multidimensional chapter and that many areas affect recreation. It is thought that the theses or articles related to the recreation will take into account not only in the field but also in other fields, and to carry out joint works as much as possible.

1. GİRİŞ

Çoğu insan lisans eğitiminin son dönemlerinde veya lisans eğitimi bittikten sonra iş kaygısı ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum lisansüstü eğitimi kişilerin tercihleri arasında ön sıralara çıkarabilmektedir. Lisans eğitimi sonrası süreç olan lisansüstü eğitim, milletlerin geleceğinde önemli söz sahibi olacak bilim insanlarının, akademisyenlerinin ve CEO yani üst mertebede yönetici yetiştirilmesi noktasında ciddi şekilde önem arz eden durumdur (Sevinç, 2001).

Bulduğumuz ülkede eğitim sistemi içerisinde önemli yere sahip olan lisans sonrası eğitim programı YÖK'e bağlı şekilde "Üniversite ve Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörleri" bünyesinde ilerleyişini sürdürür. "2547 Sayılı Yök Kanunu'na göre "lisansüstü eğitim yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik" eğitimini kapsar. Söz konusu Kanun'un 65. Maddesine göre, YÖK tarafından yürütülmekte olan lisansüstü eğitimi Üniversitelerarası Kurul tarafından hazırlanan "Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" düzenler (www.uak.gov.tr). Lisansüstü eğitimin temel amaçları "bilim/sanat üretmek ve yaymak, toplumsal sorunları doğru algılamak ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmek, üst düzey insan gücünün yetiştirilmesine katkıda bulunmaktır" (Çetinkaya, 2011).

Üniversitelerden beklenmekte olan yardımların ilk sırasında eğitim ve öğretim icraatlarının dışında bilimi türetip yaymak gelir. Üniversiteler “tez/sanat eseri” eserleri yoluyla bilim ve sanat türetimine kaynaklık ederler. Üniversitelerde lisans (bitirme ödevleri, mezuniyet tezleri şeklinde) ve lisansüstü düzeylerde (yüksek lisans ve doktora tezleri şeklinde) sunulan eğitimin bir başka yanı olarak bilimsel eserler yapılır. Bu tür eserlerde yazarlar farklı kaynaklara dayanarak sabit bir fikri (ya da tezi) savunurlar. Bunu icra ederken farklı farklı bilgileri toplar, birleştirir, işler, kendi ifadeleri ile yorumlar ve tespitleri ile sonuçlardan yola çıkarak düşüncelerin doğruluğunu görür ve ortaya sürer (Bengiray, 2009).

Bilgi, baktığımızda ekonominin reel sermayesidir ve yine bilim, ekonomi içindir. Bilginin türettiği temel destek olarak üniversite, ulusun bilimsel tarama ve üst düzey insan gücü ihtiyacını karşılamak için kurulmuştur. Yüksek seviyede bilimsel araştırma icra etmek, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, yerel ve evrensel gelişmeye katkı sağlamak gibi fazlasıyla geniş görev, yetki ve sorumluluklara sahip olan kurumdur. Her alanda bireylerin yaşam şartları ile bağlantılı olan üniversiteler, eğitim ve öğretim şemasının en tepe kademesinde yer almakta, öteki kademelerinin vazifeleri “varolan bilgiyi aktarmak” iken, üniversite temelinde “bilgiyi üretmekle” yükümlüdür (Tuzcu, 2003).

Çağdaş üniversitenin ciddi bir işlevi olan lisansüstü eğitim, özellikle ülke problemlerinin çözüme kavuşturulmasına yönelik çalışmalar yapmada ve memleket kalkınmasında ihtiyaç duyulan önemli olan insan gücünü (öğretim üyesi, bilim insanı ve araştırmacı) yetiştirmede önemli bir sorumluluğa sahiptir (Karakütük, 2002). Lisansüstü eğitim; bir alanda enine boyuna çalışarak, lisans eğitiminden daha tepe noktaya bilgi ve beceriye sahip yüksek bilgi gücünü ortaya çıkaran bir eğitim-öğretim programıdır. Her ne kadar farklı işlevleri olsa da amaç, “bilim insanı, öğretim üyesi ve araştırmacı” yetiştirmektir (Çakar 1997).

Toplumun ihtiyacı olan yetişmiş insan gücü -özellikle yükseköğretimde ve bilimde- gelişmiş üniversitelerdeki lisansüstü programları ile alana kazandırılmaktadırlar. Lisansüstü eğitim, yükseköğretimde öğretim ve çalışmalar bütünlüğünü daha güçlü hale getiren ve ilerleten bir kilittir. Lisansüstü eğitim programları özellikle de doktora programlarıyla; bireylere bağımsız çalışma yapma, bilimsel durumları geniş ve yoğun bir bakış açısı ile araştırarak yorumlama ve yeniliklere kavuşma becerisi sağlanmaktadır. Nitekim Arıcı'ya da (1997) lisansüstü eğitim-öğretimin işlevlerini;

- Bilim/sanat üretmek ve yaymak,
- Toplumsal problemleri doğru algılamak ve bunlara çözüm önerileri bulmak,
- Üst düzey insan gücünün yetiştirilmesine fayda sağlamaktır.

Zaman kavramı geçmişten günümüze oldukça tartışma konusu olmuş ve net bir tanıma kavuşamamış olmasına rağmen, kesin olarak insan yaşamında geçen sürenin durdurulamadığı, geriye alınamadığı ve devamlı ilerleyen bir kavram olduğunu söyleyebiliriz.

Üniversitelerde eğitim ve öğretimi yürütülen bölüm ve derslerden birisi olan rekreasyonun tanımına bakıldığında bireylerin tamamen kendi isteği doğrultusunda

iş hayatı ve günlük zorunlu ihtiyaçları (yemek, kişisel temizlik vb) dışında kalan zaman içerisinde kendisine fayda sağlayacak, haz alacağı ve hem ruhsal hem de beden olarak yenileneceği etkinliklere aktif veya pasif bir şekilde katılması olarak söylenebilir. Rekreasyon boşa geçirilen bir zaman değil, kişiye fayda sağlayan bir zaman olarak söylemek yanlış olmaz.

Günümüzde rekreasyonla ilgili yürütülen eğitim ve uygulamalar artmaya başlamıştır. Üniversitelerde rekreasyon ile ilgili dersler veya bölümler spor, turizm, orman, peyzaj mimarlığı, çevre, şehir ve bölge planlama adı altında veriliyor. Aynı zamanda kamu kurum ve kuruluşları artık rekreasyon kavramı üzerinde duruyor ve uygulanmasına imkan ve fırsatlar sunuyor. Özel kuruluşlar ise çalışanlarının boş zamanlarına sıra dışı önem göstermektedir. Bu noktadan hareketle alanda yapılan lisansüstü tezlerin ana konuları üzerinde durulduğunda yapılan çalışmaların hangi yönde olduğu sonucunu belirlemeye çalışıldı.

2. YÖNTEM

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de 1980-2018 yılları arasında Yök Ulusal Tez Merkezi arşivinde rekreasyon ile ilgili yer alan yüksek lisans (YL) ve doktora (DR) tezleri oluşturmaktadır. Veri elde edilirken tarama modeli kullanılmıştır. Yök ulusal tez merkezi arşivinden belirli anahtar kelimeler (rekreasyon, rekreatif, boş zaman, serbest zaman) kullanılarak araştırılmıştır. Anahtar kelimelerin birden fazla olmasının sebebi ise rekreasyonun birçok alanla ilişkili olduğu için farklı kelimeler ile başlık atılmış olmasıdır. Tarama esnasında anahtar kelimeler ile tezin adına, yılına, düzeyine, enstitüsüne, yazım diline, erişim durumuna, danışman unvanına, üniversitesine, sayfa sayısına, enstitüsüne, bilim ve anabilim dallarına ilişkin veriler toplanmıştır. Bu veriler toplanırken aynı kelimelerin kullanıldığı çalışmalara dikkat edilerek iki defa kullanılmasının önüne geçilmiştir. Verilerin toplanma işleminde SPSS 24 programı kullanılmıştır. Analizlerin ilk aşamasında lisansüstü tezlerin genel durumu, yıllara göre dağılımı, üniversitelere göre dağılımı, konulara ve ana konulara göre dağılımları incelenmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1. Rekreasyon ile ilgili yazılan tezlerin genel durumları

		N	%
Eğitim Düzeyi	Yüksek Lisans	321	79,9
	Doktora	81	20,1
	Toplam	402	100
Enstitü	Sağlık Bilimleri	107	26,6
	Sosyal Bilimler	162	40,3
	Fen Bilimleri	100	24,9
	Eğitim Bilimleri	33	8,2
	Toplam	402	100
Erişim Durumu	Erişime Açık	275	68,4

	Erişime Kapalı	127	31,6
	Toplam	402	100
Yazım Dili	Türkçe	377	93,8
	İngilizce	25	6,2
	Toplam	402	100
Danışman Ünvanı	Yrd. Doç. Dr.	169	42
	Doç. Dr.	107	26,6
	Prof.	126	31,3
	Toplam	402	100
Sayfa Sayıları	0 - 100 ss	112	27,9
	101 - 150 ss	150	37,3
	201 - 250 ss	75	18,7
	251 - 300 ss	14	3,5
	301 ve üzeri	13	3,2
	Toplam	402	100

Tablo 1'e bakıldığında rekreasyon ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerin %79,9'u yüksek lisans iken %20,1'i doktora seviyesindedir. Rekreasyon ile ilgili lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları %40,3 sosyal bilimler, %26,6 sağlık bilimleri, %24,9 fen bilimleri, %8,2'si ise eğitim bilimleri oluşturmaktadır. Lisansüstü tezlerin %68,4'ü erişime açık iken, %31,6'sı erişime kapalı olarak görülmüş ayrıca yazım dilli %93,8'i Türkçe, %6,2'si İngilizcedir. Lisansüstü tezlerin danışmanlarına bakıldığında %42'si yrd.doç.dr, %26,6'sı doç.dr, %31,3'ü ise prof, ünvanına sahip olduğu görülmüştür. Tezlerin sayfa sayıları 0-100 aralığında %27,9'sini, 101-150 aralığı %37,3'ünü, 201-250 aralığı %18,7'sini oluşturmuştur.

Tablo 2. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Yüksek lisans	Doktora	Toplam
1980	1	0	1
1982	0	1	1
1985	1	0	1
1986	0	1	1
1987	0	1	1
1988	3	0	3
1989	1	0	1
1990	2	1	3
1991	4	0	4
1992	3	1	4
1993	3	1	4
1994	5	1	6
1995	3	0	3
1996	6	3	9
1997	6	3	9
1998	7	1	8
1999	10	2	12

Yıl	Yüksek lisans	Doktora	Toplam
2000	6	2	8
2001	7	2	9
2002	5	1	6
2003	9	4	13
2004	18	1	19
2005	4	0	4
2006	12	3	15
2007	17	2	19
2008	14	3	17
2009	15	5	20
2010	10	3	13
2011	9	6	15
2012	19	2	21
2013	15	3	18
2014	15	4	19
2015	23	6	29
2016	32	10	42

2017	34	8	42
2018	2	0	2

	321	81	402
--	-----	----	-----

Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımlarına bakıldığında 1985 yılından itibaren her yıl bu alanda lisansüstü tezlerin yazıldığı görülmüştür. 2003 yılına kadar ortalama 4.7 çalışma yapılmış 2003 yılından 2015 yılları arasında ise ortalama her yıl 17 çalışma yapılmış, 2016 ve 2017 yıllarında ise en yüksek seviyede 42 çalışma yapılmıştır. 2018 yılının ilk üç ayı çalışmaya dâhil edildiği için yapılan ve yapılacak tezlerin incelemesi yapılamamıştır.

Tablo 3. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	N	%
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	5	1,2
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	0,5
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1	0,2
Akdeniz Üniversitesi	19	4,7
Anadolu Üniversitesi	16	4,0
Ankara Üniversitesi	28	7,0
Atatürk Üniversitesi	9	2,2
Bahçeşehir Üniversitesi	2	0,5
Balıkesir Üniversitesi	6	1,5
Bartın Üniversitesi	6	1,5
Beykent Üniversitesi	2	0,5
Bilkent Üniversitesi	1	0,2
Boğaziçi Üniversitesi	2	0,5
Celal Bayar Üniversitesi	7	1,7
Cumhuriyet Üniversitesi	1	0,2
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	4	1,0
Çankaya Üniversitesi	1	0,2
Çukurova Üniversitesi	4	1,0
Dicle Üniversitesi	1	0,2
Dokuz Eylül Üniversitesi	9	2,2
Dumlupınar Üniversitesi	17	4,2
Düzce Üniversitesi	1	0,2
Ege Üniversitesi	11	2,7
Erciyes Üniversitesi	7	1,7
Erzincan Üniversitesi	2	0,5
Fatih Üniversitesi	1	0,2
Fırat Üniversitesi	3	0,7
Gazi Üniversitesi	44	10,9
Gaziantep Üniversitesi	1	0,2
Hacettepe Üniversitesi	8	2,0
Haliç Üniversitesi	1	0,2
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	3	0,7
İstanbul Arel Üniversitesi	2	0,5
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	0,2

İstanbul Gelişim Üniversitesi	1	0,2
İstanbul Teknik Üniversitesi	12	3,0
İstanbul Ticaret Üniversitesi	1	,2
İstanbul Üniversitesi	20	5,0
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	1	0,2
İzmir Yüksek Teknolojisi Enstitüsü	1	0,2
Kadir Has Üniversitesi	1	0,2
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	5	1,2
Karadeniz Teknik Üniversitesi	14	3,5
Kırıkkale Üniversitesi	2	0,5
Kırklareli Üniversitesi	1	0,2
Kocaeli Üniversitesi	11	2,7
Marmara Üniversitesi	20	5,0
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	0,2
Mersin Üniversitesi	3	0,7
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1	0,2
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	16	4,0
Namık Kemal Üniversitesi	4	1,0
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	4	1,0
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	11	2,7
Pamukkale Üniversitesi	1	0,2
Sakarya Üniversitesi	20	5,0
Selçuk Üniversitesi	9	2,2
Süleyman Demirel Üniversitesi	2	0,5
Trakya Üniversitesi	3	0,7
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	2	0,5
Yıldız Teknik Üniversitesi	3	0,7
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	0,2
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	3	0,7
Toplam	402	100,0

Türkiye’de Rekreasyon ile ilgili gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımlarına bakıldığında ilk sırada Gazi Üniversitesi %10,9, Ankara Üniversitesi

%7, Sakarya Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve İstanbul Üniversiteleri %5 ile en çok bu alanda tez yazılan üniversite olmuşlardır. Ayrıca 63 farklı üniversitede rekreasyon ile ilgili tez yazılmıştır.

Tablo 4. Tezlerin Konulara Göre Dağılımı

Konular	N	%
Aile Hekimliği	1	0,2
Antropoloji	1	0,2
Arkeoloji	1	0,2
Bilgi ve Belge Yönetimi	1	0,2
Biyoloji	2	0,5
Biyo mühendislik	2	0,5
Boş zamanları değerlendirme	1	0,2
Coğrafya	9	2,2
Çevre Mühendisliği	1	0,2
Denizcilik-Marine	1	0,2
Eğitim ve Öğretim	44	10,9
Ekonomi	3	0,7
Endüstri ve Endüstri Mühendisliği	3	0,7
Felsefe	1	0,2
Fizyoloji	1	0,2
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	1	0,2
İç Mimari ve Dekorasyon	5	1,2
İletişim Bilimleri	2	0,5

İnşaat Mühendisliği	1	0,2
İşletme	9	2,2
Kamu Yönetimi	3	0,7
Mimarlık	8	2,0
Mühendislik Bilimleri	1	0,2
Müzik	1	0,2
Ormancılık ve Orman Mühendisliği	15	3,7
Peyzaj Mimarlığı	43	10,7
Psikoloji	9	2,2
Radyo-Televizyon	4	1,0
Sosyal Hizmetler	1	0,2
Sosyoloji	27	6,7
Spor	147	36,6
Şehircilik ve Bölge Planlama	17	4,2
Turizm	32	8,0
Türk Dili ve Edebiyatı	1	0,2
Ziraat	3	0,7
Toplam	402	100,0

Tablo 4'e bakıldığında rekreasyon ile ilgili lisans üstü tezlerin %36,6'sı spor ile ilgili, %10,9'u eğitim ve öğretim, %10,7'si peyzaj mimarlığı, %8'i ise turizm alanında yazılmıştır. Rekreasyon ile ilgili 35 farklı konuda lisansüstü tez yazılmıştır.

Tablo 5. Rekreasyon Tezlerinde Arama Kelimeler ile Ana Konularına Göre Dağılımı

Ana Konular		Rekreasyon	Boş zaman	Serbest zaman	Rekreatif	Toplam
Aile Hekimliği		0	1	0	0	1
Antropoloji		1	0	0	0	1
Arkeoloji		0	0	1	0	1
Bilgi ve Belge Yönetimi		0	1	0	0	1
Biyoloji		2	0	0	0	2
Biyomühendislik Anabilim Dalı		2	0	0	0	2
Boş zamanları değerlendirme		1	0	0	0	1
Coğrafya		9	0	0	0	9

Çevre Mühendisliği	1	0	0	0	1
Denizcilik-Marine	0	0	1	0	1
Eğitim ve Öğretim	8	15	15	6	44
Ekonomi	1	1	1	0	3
Endüstri ve Endüstri Mühendisliği	1	2	0	0	3
Felsefe	0	1	0	0	1
Fizyoloji	0	0	0	1	1
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	0	1	0	0	1
İç Mimari ve Dekorasyon	3	2	0	0	5
İletişim Bilimleri	1	1	0	0	1
İnşaat Mühendisliği	1	0	0	0	1
İşletme	3	5	1	0	9
Kamu Yönetimi	1	0	2	0	3
Mimarlık	6	0	1	1	8
Mühendislik Bilimleri	1	0	0	0	1
Müzik	0	0	1	0	1
Ormanlık ve Orman Mühendisliği	13	0	0	2	15
Peyzaj Mimarlığı	41	0	0	2	43
Psikoloji	0	1	4	4	9
Radio-Televizyon	0	1	3	0	4
Sosyal Hizmetler	1	0	0	0	1
Sosyoloji	2	14	8	3	27
Spor	59	25	26	37	147
Şehircilik ve Bölge Planlama	15	1	0	1	17
Turizm	24	2	2	4	32
Türk Dili ve Edebiyatı	0	0	1	0	1
Ziraat	3	0	0	0	3
Toplam	200	74	67	61	402

Türkiye’de rekreasyon ile ilgili gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin Yükseköğretim Ulusal Tez Merkezi taramalarında arama kelimelerine göre yapılan tezlerin konularına bakıldığında toplam 402 çalışma bulunmuştur. Rekreasyon kelimesi ile aramada 200 tez bulunmuş bu tezlerin 59’u spor ile ilgili, 41’i peyzaj mimarlığı, 24’ü turizm ve 15’i ise şehircilik ve bölge planlama konularında gerçekleştirilmiştir. Boş zaman kelimesi ile aramada 74 tez bulunmuş 25’i spor, 15’i eğitim ve öğretim, 14’ü ise sosyoloji alanında yapılmıştır. Aramayı serbest zaman kelimesi ile yapıldığında 26’sı spor ve 15’i eğitim ve öğretim olarak bulunurken toplamda 67 çalışma yapılmıştır. Rekreasyon kelimesi ile yapılan aramalara göre ise toplam 61 çalışma kayıt altına alınmış, bunların 37’si spor ve 6’sı eğitim ve öğretim ana konusu olmuştur.

Genel olarak rekreasyon ile ilgili yapılan aramalarda rekreasyon, boş zaman, serbest zaman ve rekreasyon kelimeleri ile 147 tane spor, 44 tane eğitim ve öğretim, 43 peyzaj mimarlığı ve 32 tane turizm ana konularında çalışma yapılmıştır.

Tablo 6. Tezlerin ana temalarının konulara göre dağılımı

Ana Tema	Konular																											Toplam								
	Alte Hekimliği	Antropoloji	Arkeoloji	Bilgi ve Belge Yönetimi	Biyoloji	Boş zamanları değerlendirme	Coğrafya	Çevre Mühendisliği	Denizcilik-Maritime	Eğitim ve Öğretim	Ekonomi	Endüstri ve Endüstri Mühendisliği	Felsefe	Fizyoloji	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	İç Mimarî ve Dekorasyon	İletişim Bilimleri	İnşaat Mühendisliği	İşletme	Kamu Yönetimi	Mimarlık	Mühendislik Bilimleri	Müzik	Ormancılık ve Orman Mühendisliği	Peyzaj Mimarlığı	Psikoloji	Radyo-Televizyon		Sosyal Hizmetler	Sosyoloji	Spor	Şehircilik ve Bölge Planlama	Turizm	Türk Dili ve Edebiyatı	Ziraat	
Doğal ve Kentsel Rekreasyon Alanlarının/ Değerlendirilmesi/Kullanımı/ Potansiyelinin Belirlenmesi	0	0	1	0	1	0	6	1	0	1	0	1	0	0	0	2	1	1	0	0	0	8	0	1	9	31	0	0	0	2	11	13	4	0	0	96
Rekreasyon/ Serbest Zaman/ Boş Zaman Değerlendirme Engelleri/ Sorunları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	9	0	0	0	1	17	
Rekreasyon/ Serbest Zaman/ Boş Zaman ve Tatmin/ Doyum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7	0	3	0	0	13	
Terapötik Rekreasyon Uygulaması/ Geliştirilmesi/ Eğitimi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	7		
Rekreasyon/ Serbest Zaman/ Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları/Beklentileri/ Tercihleri/Katılma Düzeyleri	0	0	0	0	0	0	1	0	1	13	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	7	40	1	5	0	0	73
Rekreasyon/ Serbest Zaman/ Boş Zaman Etkinliklerinin Sosyal/ Sağlık/Psikolojik Etkileri	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	1	0	2	32	2	6	0	0	62
Rekreasyon/ Serbest Zaman/ Boş Zaman Ve Eğitim- Öğretim/ Akademik Başarı İlişkisi	0	0	0	0	0	1	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	0	2	0	0	21
Rekreasyon Yönetimi/Planlanması	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	5	0	0	0	4	1	3	0	0	18	
Rekreasyon/ Serbest Zaman/ Boş Zaman Spor İlişkisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	6	0	0	0	0	8	
Boş Zaman Sosyoloji İlişkisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	1	0	0	0	0	12	
Rekreasyon/ Serbest Zaman/ Boş Zaman Turizm İlişkisi	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	5	0	0	11	
Rekreasyon Faaliyetlerinin/ Alanlarının Ekonomik Açıdan İncelenmesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	6	0	1	0	0	11		
Diğer	1	0	0	1	1	0	0	0	0	4	1	2	0	0	0	2	1	0	4	1	0	0	0	2	3	0	3	0	2	19	0	3	1	2	53	
Toplam	1	1	1	1	2	1	9	1	1	44	3	3	1	1	1	5	2	1	9	3	8	1	1	15	43	9	4	1	27	147	17	32	1	3	402	

Lisansüstü tezlerin konularına göre ana temalarının çoğunluğuna bakıldığında 147'si spor, 44'ü eğitim ve öğretim, 43'ü peyzaj mimarlığı, 32'si turizm ve 27'si sosyoloji sırası ile yer almaktadır. Spor konusu ile gerçekleştirilen tezlerin 40'ı "Rekreasyon/Serbest Zaman/Boş Zaman Değerlendirme alışkanlıkları, beklenti, tercihleri ve katılma düzeyleri" oluştururken 32'si "Rekreasyon/Serbest Zaman/Boş Zaman Etkinliklerinin Sosyal/Sağlık/Psikolojik

etkileri" oluşturmaktadır. Eğitim ve öğretim konusunda yazılan lisansüstü tezlerin 14'ü "Rekreasyon/Serbest Zaman/Boş zaman eğitim-öğretim/Akademik başarı ilişkisi" oluştururken 13'ünü "Rekreasyon/Serbest Zaman/Boş Zaman Değerlendirme alışkanlıkları, beklenti, tercihleri ile katılma düzeyleri" oluşturmaktadır. Peyzaj mimarlığı konusunda yazılan lisansüstü tezlerin 31'i "Doğal ve Kentsel Rekreasyon Alanlarının/Değerlendirilmesi/Kullanımı/Potansiyelinin Belirlenmesi" oluşturmaktadır. Turizm konusunda yazılan tezlerin ana temaların çoğunda gerçekleştirildiği görülmektedir. Sosyoloji konusunda yazılan tezlerin 10'u boş zaman sosyolojisi ana temasına göre yazıldığı ortaya çıkmaktadır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Rekreasyon alanında 38 yıllık yapılan lisansüstü tezlerin envanteri oluşturulmuştur. Bu tezlerin 81'ini doktora, 321'ini ise yüksek lisans tezleridir. Hazırlanan tezlerin 100'ü (%24,9) Fen Bilimleri Enstitüsüne, 162'si (%40,3) Sosyal Bilimler Enstitüsüne, 107'si (%26,6) Sağlık Bilimleri Enstitüsüne ve 33'ü (%8,2) "Eğitim Bilimleri Enstitüsüne" paralel şekilde yapılmıştır. Rekreasyon ve bununla beraber Boş zaman ifadeleri çoğunluklar sosyal bilimler ışığında gelişmiş kavramlardır. Rekreasyon ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerin 38 yıllık süre içerisinde artış gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu durum neticesinde rekreasyon ifadesinin akademik hayatta günden güne ciddi şekilde önem kazandığının bir beyanıdır. Yapılan tezlerin ana konuları incelendiğinde büyük çoğunluğu (147) spor bilimi, (44) eğitim bilimleri, (43) peyzaj mimarlığı (32) turizm ve (27) sosyoloji alanlarında çalışmalar olduğunu görüyoruz. Bunun sebebinin rekreasyonun genel olarak üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksekokulları/spor bilimleri fakülteleri çatısı altında rekreasyon bölümünün eğitimi verildiğinden kaynaklanırken, turizm fakültelerinde rekreasyon yönetimi programının açılmasıyla turizm alanında da tezler yazılmaya başlamıştır.

Rekreasyon alanında ortaya koyulan lisansüstü tezlerin doğal veya kentsel eğlence alanlarının kullanılması ve potansiyelinin tespiti ile en çok peyzaj mimarlığı konusu kapsamına ve şehircilik ve bölge planlama konularında çalışmalar yapılmıştır. Rekreasyon alanlarının kullanımı, yaratılması ve değerlendirilmesinin peyzaj mimarlığı alanının bir konusu olması ve rekreasyon alanlarına ihtiyaç duyulmasından üzerinde durulan ve çalışılan bir konu olmuştur.

Rekreasyon ve boş zaman değerlendirme alışkanlıkları üzerine bireylere yapılan araştırmaların genellikle spor alanında olduğu görülmüştür. Rekreatif etkinlikler içerisinde sporun çok boyutlu ve çeşitli yeri olması bu durumun sonucunu tezlere yansıdığı düşünülmektedir. Ayrıca spor alanında bireyin katıldığı etkinliklerin sağlamış olduğu sosyal, psikolojik ve sağlık durumları üzerinde durularak araştırma konusu yapıldığı da göze çarpmaktadır.

Rekreasyonun eğitim ve öğretim konusunda yapılan çalışmalarına bakıldığında daha çok rekreasyonun değerlendirme alışkanlıkları, beklentileri, tercihleri, katılma düzeyleri ile boş zaman eğitim ve öğretim, akademik başarı üzerine tezler yazılmış olması rekreasyonun bu alanlara da etki ettiğini ortaya koymaktadır.

Rekreasyonun 12 farklı ana tema etrafında toplanması ve 34 ayrı bölümün bu temalar etrafında sentezlenerek tezler yürütülmesi, aslında rekreasyonun interdisipliner bir bölüm olduğunu ve birçok alanın rekreasyonu etkilediğini ortaya koymaktadır.

Bu noktadan hareketle rekreasyon alanının birçok bölümle ilişkili olması eğitim-öğretim faaliyetlerinin sadece bir veya iki bölüm çerçevesinde değil birçok disiplinden yararlanılarak verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Yazılan lisansüstü tezlerin veya akademik makalelerin bölümler arası etkilerini göz önüne tutarak ortak çalışmalar yürütülmesi bu alana farklı boyutlarda önemli katkılar sağlayacağı görüşünde bulunulabilir.

5. KAYNAKÇA

- Arıcı H. (1997). *Sosyal Bilimler Alanında Bilim Adamı Yetiştirme-Lisansüstü Eğitim*. TÜBA Yayını, Ankara.
- Bengiray S. (2009). *Türkiye’de İnsan Kaynakları Yönetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler ve Bu Tezlerde İncelenen Temaların Analizi: 1983-2008 Dönemi*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 4(1), 167-97.
- Çakar Ö. (1997). *Fen Bilimleri Alanında Bilim Adamı Yetiştirme-Lisansüstü Eğitim*. TÜBA Yayını, Ankara.
- Çetinkaya G. (2011). *Türkiye’de Rekreasyon Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (1985 – 2010 Dönemi)*. e-Journal of New World Sciences Academy, 6(1).
- Karakütük K. (2002). *Öğretim Üyesi ve Bilim İnsanı Yetiştirme-Lisansüstü Öğretimin Plânlanması (2.Baskı)*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sevinç B. (2001). *Türkiye’de Lisansüstü Eğitim Uygulamaları, Sorunlar ve Öneriler*. Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 34, (1-2), 125-37.
- Tuzcu G. (2003). *Lisansüstü Öğretim İçin Yurtdışına Öğrenci Göndermenin Planlanması*. Milli Eğitim Dergisi, 160.

Makale Geliş (Submitted) : 17.09.2018
Makale Kabul (Accepted) : 31.12.2018
Yazışma Adresi (Corresponding Address) : hayar@gelisim.edu.tr